

[Strona Główna](#) > ... > [Roszczenia Pieniężne](#) > [Zabezpieczenie Aktywów W toku Postępowania W państwach Członkowskich UE](#) > [England and Wales](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

Anglia i Walia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Zgodnie z art. 25.1 ust. 1 w części 25 regulaminu postępowania cywilnego (Civil Procedure Rules, CPR) i zgodnie z zasadą właściwości pełnej (*inherent jurisdiction*) sądy w Anglii i Walii są uprawnione do zarządzenia środków tymczasowych lub zabezpieczających służących ochronie interesów strony związanych z majątkiem albo podstawą roszczenia. Ze środków tych można skorzystać na dowolnym etapie, w tym również przed wszczęciem postępowania. Środki te stosuje się zgodnie z zasadą słuszności, co oznacza, że wydanie stosownego postanowienia leży w gestii sądu. Zasady regulujące kwestie związane z zarządzaniem tych środków ustanowiono w przełomowym wyroku w sprawie *American Cyanamid Co przeciwko Ethicon*[1]. Zgodnie z zasadą 25.1 ust. 1 w części 25 regulaminu postępowania cywilnego sąd może zarządzić następujące środki:

nakazy tymczasowe;

oświadczenia tymczasowe;

postanowienia w przedmiocie majątku umożliwiające jego sprzedaż, zabezpieczenie, oględziny, objęcie nadzorem lub zrealizowanie płatności związanej z majątkiem;

nakazy umożliwienia wejścia na teren nieruchomości lub do budynków;

nakazy wydania rzeczy;

nakazy zabezpieczenia lub postanowienia pouczające stronę o obowiązku przekazania informacji na temat położenia nieruchomości lub składników majątku będących przedmiotem nakazu zabezpieczenia;

nakazy przeszukania;

nakazy ujawnienia dokumentów lub dokonania oględzin majątku przed wytoczeniem powództwa – mogą one zostać wydane wobec strony przeciwnej albo wobec osoby trzeciej, która nie bierze jeszcze udziału w postępowaniu;

nakazy wypłacenia płatności zaliczkowych na poczet odszkodowania, którego sąd jeszcze nie zasądził;

nakazy dotyczące płatności na rzecz sądu w toku postępowania;

postanowienia w przedmiocie rozliczenia środków pieniężnych;

postanowienia związane z postępowaniami w zakresie własności intelektualnej.

Zgodnie z zasadą właściwości pełnej sądów w orzecznictwie utworzono również określone środki tymczasowe, m.in. nakazy Norwich Pharmacal (nakazy ujawnienia informacji lub dokumentów, które są dostępne w Zjednoczonym Królestwie oraz w Irlandii) oraz zakazy wnoszenia pozwu. Nakazy Norwich Pharmacal mają na celu zmuszenie osoby trzeciej do ujawnienia szczegółowych informacji na temat sprawcy szkody, aby umożliwić powodowi wytoczenie imiennego powództwa przeciwko tej osobie – nakazy te stosuje się często w sprawach dotyczących korporacyjnych nadużyć służbowych. Zakazy wnoszenia pozwu mają na celu uniemożliwienie stronie wytoczenia powództwa w państwie trzecim, jeżeli stanowiłoby to działanie uciążliwe lub opresyjne lub jeżeli byłoby to sprzeczne z zasadami rzetelnego procesu sądowego. Sąd może ponadto wydać oświadczenie w przedmiocie wykładni przepisu lub postanowienia umownego będącego przedmiotem sporu.

Nakaz to postanowienie sądu zobowiązujące stronę do podjęcia określonych działań albo do zaniechania określonych działań. Nakaz tymczasowy to właśnie tego rodzaju postanowienie wydawane przed przeprowadzeniem rozprawy dotyczącej wytoczonego powództwa. Powód może podjąć próbę ochrony swojej pozycji w toku postępowania sądowego lub przed wszczęciem postępowania sądowego, występując o wydanie nakazu tymczasowego uniemożliwiającego pozwanemu podjęcie czynności, które mogłyby zaszkodzić powodowi.

Przewidziano również dwa konkretne rodzaje nakazów, o których wydanie powód może się zwrócić, jeżeli w sprawie zachodzi ryzyko, że pozwany podejmie kroki mające na celu zniszczenie dowodów lub uniemożliwienie wykonania ewentualnego wyroku wydanego na rzecz powoda. Pierwszym z nich jest nakaz przeszukania; drugi to nakaz zabezpieczenia uniemożliwiający pozwanemu rozporządzanie składnikami majątku lub ich przeniesienie poza obszar Anglii i Walii.

Jeżeli powód dochodzi zapłaty określonej sumy pieniężnej (np. spłaty długu lub wypłaty odszkodowania), sąd może nakazać pozwanemu uiszczenie płatności zaliczkowej na poczet kwoty, którą pozwany może być ostatecznie zobowiązany przekazać powodowi, aby powód nie znalazł się w trudnej sytuacji, w przypadku gdyby wyrok miał zostać wydany z opóźnieniem.

W takiej sytuacji pozwany może być narażony na ryzyko, że w przypadku oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania od powoda wykonanie nakazu pokrycia kosztów postępowania okaże się niemożliwe. Aby zapewnić pozwanemu ochronę, sąd może w określonych przypadkach nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia na poczet kosztów postępowania, zazwyczaj w postaci sumy pieniężnej przekazywanej sądowi.

Wysoki Trybunał (High Court) może również zarządzić środki tymczasowe w toku postępowania prowadzonego przed sądem zagranicznym, jeżeli uzna to za konieczne i celowe. Wysoki Trybunał może również wydać „globalny nakaz zabezpieczenia” mający zastosowanie do składników majątku położonych za granicą.

[1] [1975] 1.504.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Nakazy (w tym nakazy przeszukania i nakazy zabezpieczenia)

Zgodnie z przepisami części 25 regulaminu postępowania cywilnego wszystkie wnioski o zarządzenie środków tymczasowych należy wnieść do sądu rozpoznającego sprawę lub do sądu, który będzie rozpoznawał sprawę po wytoczeniu powództwa. Niektóre rodzaje nakazów – w szczególności te dotyczące spraw z elementem obcym – może wydać wyłącznie Wysoki Trybunał, podczas gdy inne może wydać sąd hrabstwa (*county court*). Jeżeli chodzi o postępowania przed Wysokim Trybunałem, nakazy mogą zostać wydane w trybie zwykłym lub poprzez wniesienie wniosku o wydanie nakazu tymczasowego do poszczególnych wydziałów odwoławczych (*divisional courts*) lub służb tych sądów działających poza godzinami ich urzędowania – ma to niejednokrotnie znaczenie w przypadku nakazów tymczasowych dotyczących wstrzymania publikacji prasowej lub zapobieżenia deportacjom dokonywanym przez Home Office.

Zgodnie z ogólnymi wymogami wniosków należy sporządzić, korzystając z formularza zawiadomienia o złożeniu wniosku (formularz N244); do zawiadomienia należy również załączyć formularz pozwu, zeznania świadka na poparcie wniosku, oświadczenia z mocą przysięgi pełniące funkcję środków dowodowych i projekt postanowienia. Projekt postanowienia musi zawierać zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania[2] (*cross-undertaking in damages*), a także zobowiązanie do doręczenia pozwanym wniosku, dowodów i jakiegokolwiek wydanego

postanowienia. Ma to kluczowe znaczenie, jeżeli sąd rozpoznaje sprawę w toku postępowania nieprocesowego. W przypadku nakazów wydawanych w sytuacjach nadzwyczajnych należy uwzględnić zobowiązanie do niezwłocznego uiszczenia stosownych opłat; konieczne może okazać się również podjęcie zobowiązania do niezwłocznego wszczęcia postępowania formalnego.

Po złożeniu wniosku zostanie on rozpoznany przez sędziego, który wyda stosowne postanowienie, zapieczętuje je, po czym przekaże je wnioskodawcy. Za doręczenie postanowienia stronie przeciwnej odpowiada wnioskodawca.

Nakazy przeszukania mają bardzo inwazyjny charakter, dlatego też możliwość ich wydania jest obwarowana szczególnymi wymogami. W normalnych warunkach doręcza je „*solicitor* nadzorujący” zaznajomiony z problematyką związaną z nakazami przeszukania i działający niezależnie od reprezentujących powoda prawników. *Solicitor* nadzorujący ma obowiązek objaśnić treść nakazu przeszukania pozwanemu i pouczyć go o przysługującym mu prawie do skorzystania z porady prawnej. *Solicitor* nadzorujący dokonuje przeszukania lub sprawuje nadzór nad przeszukaniem po czym przekazuje protokół przeszukania reprezentującym powoda prawnikom. Nakazy przeszukania są skuteczne od dnia ich doręczenia, przy czym przeszukania można dokonać po upływie czasu, jakiego pozwany może racjonalnie potrzebować, aby zasięgnąć porady prawnej.

Nakazy zabezpieczenia to postanowienia służące powstrzymaniu strony od przeniesienia składników majątku znajdujących się w okręgu sądu, który wydał nakaz, lub ograniczeniu możliwości rozporządzania przez stronę składnikami majątku położonymi w dowolnym miejscu na świecie. Ich szczególną właściwością jest to, że stają się skuteczne z chwilą ich wydania, co sprawia, że kwestie związane z doręczeniem postanowienia mają kluczowe znaczenie.

Niezastosowanie się do dowolnego z tych nakazów może zostać potraktowane jako dopuszczenie się obrazy sądu.

Płatności zaliczkowe i zabezpieczenie na poczet kosztów

Strony mogą uzgodnić kwestie związane z płatnościami zaliczkowymi i zabezpieczeniem na poczet kosztów w drodze porozumienia, ale w przypadku jego braku konieczne będzie zwrócenie się do sądu. Stosowny wniosek składa się, wnosząc do sądu zawiadomienie o złożeniu wniosku wraz z dowodami w postaci dokumentu na jego poparcie. Wniosek należy doręczyć pozwanemu, który może przedstawić w odpowiedzi własne dowody. Jeżeli sąd wyda postanowienie, określi formę i kwotę zabezpieczenia, które należy ustanowić, lub płatności, którą należy uiścić.

Koszty uzyskania postanowień

Nie przewidziano żadnych ustalonych przedziałów kosztów uzyskania którychkolwiek z opisanych powyżej postanowień. Ustanowiono jednak konkretne opłaty sądowe z tytułu wniesienia wniosku o wydanie postanowienia, których wysokość zależy od tego, czy przy składaniu wniosku przekazuje się stosowne zawiadomienie pozwanemu, czy też nie. Pełne informacje na temat tych opłat można znaleźć na stronie internetowej [Ministerstwa Sprawiedliwości](#).

Powód jest zobowiązany pokryć honoraria reprezentujących go prawników (a w przypadku nakazu przeszukania – również honorarium *solicitora* nadzorującego), choć sąd może ostatecznie obciążyć tymi kosztami pozwanego.

[2] Zobowiązania składa się przed sądem. Niewywiązanie się z zobowiązania może podlegać surowym sankcjom.

2.2 Najważniejsze warunki

Jak wspomniano powyżej, sąd dysponuje swobodą uznania w kwestii stosowania wszystkich środków opisanych w tym punkcie i nie zarządzi ich, jeżeli uzna to za niewłaściwe lub nieproporcjonalne w okolicznościach sprawy. Sądy zachowują większą ostrożność przy wydawaniu nakazów przeszukania i nakazów zabezpieczenia z uwagi na szczególnie restrykcyjny charakter tych środków.

Nakazy tymczasowe

Rozpoznając wniosek o wydanie nakazu tymczasowego[3], sąd w pierwszej kolejności sprawdzi, czy powództwo dotyczy „istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania” (tj. ustali, czy nie jest ono

„niepoważne lub uciążliwe”). Jeżeli sąd uzna, że powództwo nie dotyczy istotnego zagadnienia, odmówi wydania nakazu.

Jeżeli jednak sąd stwierdzi, że powództwo dotyczy istotnego zagadnienia, które może być przedmiotem postępowania, przystąpi do analizy „interesu stron”. Przeprowadzenie tej analizy wiąże się z koniecznością odpowiedzi na pytanie, czy pozbawienie powoda możliwości skorzystania z nakazu do chwili przeprowadzenia rozprawy byłoby mniej korzystnym rozwiązaniem niż wydanie nakazu przeciwko pozwanemu. Rozstrzygając ten problem, sąd bierze pod uwagę poniższe kwestie w następującej kolejności:

- Czy zasądzenie odszkodowania na rzecz powoda byłoby odpowiednim rozwiązaniem, gdyby powód wygrał sprawę? Jeżeli sąd uzna, że tak, wniosek o wydanie nakazu zostanie oddalony. Jeżeli sąd uzna, że nie (np. z uwagi na fakt, że szkoda poniesiona przez powoda miałaby nieodwracalny lub niepieniężny charakter), rozważy kolejne kwestie.
- Czy zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania zapewnia pozwanemu odpowiednią ochronę, w przypadku gdyby wygrał on sprawę? Jeżeli wypłata odszkodowania zapewniałaby pozwanemu odpowiednią ochronę, uznaje się to zazwyczaj za przesłankę przemawiającą za wydaniem nakazu.
- W przypadku gdy pozostałe czynniki okażą się zrównoważone, sąd utrzyma *status quo*. W tym kontekście można wziąć pod uwagę inne czynniki społeczne lub ekonomiczne, np. wpływ wydania lub odmowy wydania nakazu na zatrudnienie lub na dostępność leków.
- W ostateczności sąd może wziąć pod uwagę względną zasadność argumentów stron, ale wyłącznie w przypadku, gdy będzie w stanie jednoznacznie stwierdzić, że argumenty jednej ze stron są znacznie bardziej przekonujące niż argumenty drugiej strony.

Nakazy przeszukania

Sąd może wydać nakaz przeszukania w celu zabezpieczenia dowodów lub składników majątku istotnych z punktu widzenia postępowania sądowego. Przesłanki uzyskania nakazu przeszukania są bardziej restrykcyjne niż przesłanki obowiązujące w przypadku innych rodzajów nakazów, przy czym sąd nie wyda takiego nakazu, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe przesłanki zostały spełnione:

- uzasadnienie faktyczne i prawne stanowiące podstawę powództwa, które uprawdopodobnia jego zasadność (*fumus boni iuris*), jest szczególnie przekonujące;
- działania pozwanego stanowiące przedmiot postępowania wyrządzają powodowi poważną rzeczywistą szkodę lub mogą potencjalnie wyrządzić mu poważną szkodę;
- zgromadzono niezbite dowody wskazujące, że pozwany dysponuje obciążającymi go dokumentami lub materiałami;
- zachodzi „realna możliwość” lub „prawdopodobieństwo”, że niewydanie nakazu przeszukania doprowadzi do zniszczenia dokumentów lub materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd jest uprawniony do wydania nakazu zabezpieczenia, jeżeli uzna to za „sprawiedliwe i uzasadnione”. Sąd nie wyda nakazu zabezpieczenia, dopóki powód nie wykaże, że wszystkie poniższe warunki zostały spełnione:

- powód wskazał zasadną podstawę roszczenia, do którego rozpoznania właściwe są sądy Anglii i Walii;
- argumenty zawarte w pozwie skierowanym przez powoda przeciwko pozwanemu są przekonujące;
- potwierdzono wystąpienie przesłanek pozwalających przypuszczać, że pozwany dysponuje składnikami majątku na terytorium Anglii lub Walii;
- zachodzi „realne ryzyko”, że pozwany rozporządzi składnikami majątku w taki sposób, by uniemożliwić wykonanie wyroku (np. dokona zbycia składników majątku lub wywiezie je poza granice Anglii i Walii).

Sąd zachowuje szczególną ostrożność przy wydawaniu nakazów zabezpieczenia w toku postępowania przed sądem państwa trzeciego, zwłaszcza jeżeli nakaz zabezpieczenia pokrywałby się lub byłby sprzeczny z jakimkolwiek nakazem zabezpieczenia wydanym przez sąd zagraniczny, przed którym toczy się postępowanie główne, lub jeżeli sąd zagraniczny odmówił zatrzymania składników majątku.

Sąd nie wyda globalnego nakazu zabezpieczenia, jeżeli pozwany dysponuje wystarczającym majątkiem położonym w okręgu właściwości sądu. Sąd rozważa również, czy globalny nakaz zabezpieczenia będzie możliwy do wykonania w państwach, w których znajdują się składniki majątku pozwanego.

Nakazy Norwich Pharmacal

Na mocy tych ustanowionych w orzecznictwie nakazów pozwany ma obowiązek ujawnić określone dokumenty lub informacje powodowi. Choć nakazy te są podobne do nakazów ujawnienia przedsądowego i nakazów ujawnienia skierowanych do osób niebędących stroną postępowania, zakres ujawnienia dokonywanego na podstawie nakazu Norwich Pharmacal jest szerszy, ponieważ obejmuje „informacje” w odróżnieniu od dokumentów. Z wnioskiem o wydanie tego rodzaju nakazu można wystąpić na dowolnym etapie postępowania, a nawet już po wydaniu wyroku. Poza koniecznością zapewnienia zgodności z ogólnie obowiązującymi zasadami słuszności, muszą zostać spełnione następujące przesłanki: doszło do popełnienia szkody wskutek działania sprawcy, przeciwko któremu wnioskodawca wytoczyłby powództwo, gdyby znał jego tożsamość. Ponadto wydanie nakazu jest konieczne w celu wymierzenia sprawiedliwości, a osiągnięcie tego celu w inny sposób nie jest możliwe. Pozwany jest sprawcą szkody albo jego współnikiem lub osobą z nim stowarzyszoną dysponującą informacjami na temat sprawcy. Wnioski o wydanie tego rodzaju nakazów, które mają zastosowanie na szczeblu międzynarodowym, należy wносить do Wysokiego Trybunału; ujawnione informacje można wykorzystać w toku postępowania prowadzonego w państwie trzecim bez konieczności uzyskania zgody sądu, co stanowi odstępstwo od ogólnych zasad procesowych.

Zakazy wnoszenia pozwu

Środki te uniemożliwiają pozwanemu wszczęcie postępowania przed sądem zagranicznym. Poza koniecznością zapewnienia zgodności z ogólnie obowiązującymi zasadami słuszności zastosowanie takich środków wiąże się z koniecznością spełnienia innych kryteriów. Przede wszystkim należy upewnić się, że ustanowienie zakazu wszczęcia postępowania będzie leżało w interesie wymiaru sprawiedliwości; zasadniczo warunek ten uznaje się za spełniony, jeżeli wszczęcie postępowania byłoby uciążliwe lub skutkowało naruszeniem postanowienia umownego, np. postanowienia przyznającego właściwość wyłączną sądom w Anglii i Walii. Ponadto postępowanie musi toczyć się przed sądem niepodlegającym przepisom rozporządzenia Bruksela I. Jeżeli sąd mógłby wstrzymać postępowanie toczące się przed tymi sądami, skutkowało to podważeniem zasady wzajemnego zaufania między systemami sądowymi. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której sprawa dotyczy arbitrażu prywatnego, ponieważ w takim przypadku nie zachodzi tego rodzaju obawa.

Płatności zaliczkowe

Sąd może nakazać pozwanemu wniesienie płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy pozwany uznał spoczywające na nim zobowiązanie do zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz powoda, gdy na rzecz powoda wydano już wyrok dotyczący kwoty pieniężnej, której wysokość zostanie ustalona na późniejszym etapie, lub gdy sąd upewni się, że powód będzie w stanie odzyskać „znaczną kwotę pieniężną” (lub w przypadku roszczenia dotyczącego przywrócenia posiadania nieruchomości – płatność z tytułu zajmowania nieruchomości przez pozwanego). W sprawach dotyczących szkody na osobie sąd może wydać nakaz wniesienia płatności zaliczkowej wyłącznie w przypadku, gdy zobowiązanie pozwanego zostanie pokryte przez ubezpieczyciela lub gdy pozwany jest organem publicznym.

Zabezpieczenie na poczet kosztów

Poniżej przedstawiono najczęstsze przypadki, w których sąd może nakazać powodowi wniesienie zabezpieczenia:

- powód zamieszkuje poza terytorium Unii Europejskiej i poza terytorium Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria), a wykonanie nakazu pokrycia kosztów w jego państwie miejsca zamieszkania byłoby trudne;
- powód jest spółką lub inną osobą prawną oraz występują przesłanki pozwalające przypuszczać, że nie będzie on w stanie pokryć kosztów poniesionych przez pozwanego, jeżeli sąd zasądzi je na rzecz powoda od pozwanego (podejmując decyzję w sprawie ewentualnego zarządzenia zabezpieczenia, sąd bierze pod uwagę, czy fakt, że powód nie dysponuje środkami pieniężnymi lub funduszami, nie wynika z działań pozwanego);
- powód zmienił miejsce zamieszkania, aby uniknąć konsekwencji wszczęcia postępowania, lub nie podał prawidłowego adresu w formularzu pozwu;
- powód podjął działania w odniesieniu do swojego majątku, które utrudniłyby wykonanie wydanego przeciwko niemu nakazu pokrycia kosztów.

Sąd wyda nakaz wniesienia zabezpieczenia wyłącznie w przypadku, gdy będzie miał pewność, że jest to

sprawiedliwe, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. Sąd rozważy, czy wystąpienie z wnioskiem o wydanie nakazu wniesienia zabezpieczenia ma na celu uniemożliwienie powodowi wytoczenia uzasadnionego powództwa oraz czy prawdopodobieństwo pomyślnego rozpoznania tego powództwa jest dostatecznie duże.

Sąd jest również uprawniony do wydania nakazu wniesienia zabezpieczenia wobec:

- osoby niebędącej stroną postępowania, która pokrywa koszty związane z wytoczeniem powództwa w zamian za udział w zyskach uzyskanych po wydaniu korzystnego wyroku lub która przeniosła przysługujące jej prawo do wytoczenia powództwa na powoda, aby uniknąć ryzyka wydania wobec niej nakazu pokrycia kosztów;
- dowolnej strony postępowania, która bez uzasadnionej przyczyny nie zastosowała się do regulaminu sądu.

[3] Kryteria te są skryształizowaną i udoskonaloną wersją zasad ustanowionych w wyroku w sprawie American Cyanamid.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Nakazy tymczasowe

Nakaz może nakładać na stronę obowiązek podjęcia lub zaniechania podejmowania określonych działań w odniesieniu do dowolnego rodzaju majątku.

Nakazy przeszukania

Wydanie nakazu przeszukania wobec pozwanego nakłada na niego obowiązek umożliwienia wstępu do jego pomieszczeń, ale nie upoważnia powoda do uzyskania dostępu do tych pomieszczeń przy użyciu siły. Nakaz musi zawierać określenie pomieszczeń, które mogą zostać przeszukane, oraz wykaz rzeczy, które osoby dokonujące przeszukania mogą zbadać, skopiować i zabrać. Nakaz może obejmować wyłącznie dowody, które mogą okazać się istotne w toku postępowania, lub składniki majątku, które mogą być przedmiotem postępowania lub których może dotyczyć jeden z wątków postępowania.

Typowy nakaz tego rodzaju zobowiązuje pozwanego do wydania wszystkich rzeczy figurujących w zamieszczonym w nim wykazie. Jeżeli podejrzewa się, że istotne dowody mogą być przechowywane na komputerach, należy zapewnić dostęp do wszystkich komputerów znajdujących się w pomieszczeniach, aby umożliwić ich przeszukanie, a także należy sporządzić kopie wszystkich znalezionych materiałów.

Nakazy zabezpieczenia

Sąd może wydać nakaz zabezpieczenia wobec majątku pozwanego, uniemożliwiając mu pomniejszenie należącego do niego majątku położonego w Anglii i Walii poniżej ustalonej wartości, lub wobec konkretnych składników tego majątku. Pozwany będzie nadal uprawniony do przeznaczenia środków objętych nakazem na pokrycie kosztów utrzymania oraz kosztów porady prawnej i zastępstwa procesowego; w nakazie pozwanemu można również zapewnić możliwość rozporządzania składnikami majątku w toku zwykłej działalności gospodarczej.

Typową formą nakazu zabezpieczenia jest nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną”, który ma zastosowanie do wszystkich składników majątku pozwanego poniżej ustalonej wartości. Nakaz ten obejmuje dowolne składniki majątku, którymi pozwany może samodzielnie rozporządzać, w tym składniki majątku przechowywane lub kontrolowane przez osobę trzecią zgodnie z dyspozycjami pozwanego.

Nakaz ogólny lub nakaz ustanawiający „kwotę maksymalną” obejmuje wszystkie składniki majątku, w tym ruchomości i nieruchomości, pojazdy, środki pieniężne i papiery wartościowe. Nakaz będzie również obejmował wszelkie składniki majątku nabyte po jego wydaniu. W nakazie można wskazać konkretne składniki majątku, aktywa przedsiębiorstwa i rachunki bankowe podlegające zabezpieczeniu. Wspólny rachunek bankowy nie zostanie zabezpieczony, o ile nie wskaże się go bezpośrednio w nakazie.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Pozwanego poucza się, że niezastosowanie się do nakazu tymczasowego stanowi obrazę sądu zagrożoną karą pozbawienia wolności, grzywny lub objęcia składników majątku dłużnika sekwestrem.

Sytuacja, w której osoba trzecia udziela pozwanemu zgody na zbycie składników majątku z naruszeniem nakazu zabezpieczenia, nie zawsze stanowi obrazę sądu. Jeżeli jednak osoba trzecia, która została powiadomiona o wydaniu nakazu zabezpieczenia, świadomie pomoże pozwanemu zbyć zabezpieczone składniki majątku, osoba taka dopuszcza się obrazy sądu. Powód powinien zatem doręczyć odpisy nakazu zabezpieczenia osobom trzecim, np. przedstawicielom banku pozwanego, jego księgowym i reprezentującym go prawnikom (*solicitors*). (W standardowym formularzu nakazu zabezpieczenia przyjmuje się, że powód dokona takiego doręczenia, i poucza się osoby trzeciej o potencjalnych sankcjach grożących im w przypadku niezastosowania się do treści nakazu. Nakaz zawiera również zobowiązanie powoda do pokrycia wszystkich zasadnych kosztów poniesionych przez osoby trzecie w związku z koniecznością zastosowania się do treści nakazu oraz do wypłaty na ich rzecz odszkodowania z tytułu zaciągniętych w tym celu zobowiązań.) Nawet jeżeli banki i osoby trzecie otrzymały powiadomienie o wydaniu nakazu, nadal mogą korzystać z praw do zabezpieczenia i potrącenia powstałych przed wydaniem nakazu zabezpieczenia.

Wydanie nakazu zabezpieczenia nie skutkuje przyznaniem powodowi żadnych praw rzeczowych do zabezpieczonych składników majątku. Prawo do wszczęcia postępowania z tytułu dopuszczenia się obrazy sądu jest zasadniczo jedynym środkiem dostępnym powodowi. Umowa zawarta z naruszeniem nakazu jest niezgodna z prawem, a zatem strona, która zdawała sobie sprawę, że postanowienia umowy będą sprzeczne z wydanym nakazem, może nie mieć możliwości dochodzenia jej wykonania. Ponadto sąd może niekiedy wydać odrębny nakaz uniemożliwiający pozwanemu wykonanie umowy zawartej z osobą trzecią. Na mocy niezgodnej z prawem umowy nadal może jednak dojść do przeniesienia prawa własności, a po wykonaniu takiej umowy odzyskanie przeniesionych składników majątku nie jest zasadniczo możliwe.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli postanowienie dotyczące nakazu tymczasowego wydano w obecności stron, można wskazać w nim, że nakaz obowiązuje do dnia przeprowadzenia rozprawy, wydania wyroku lub kolejnego postanowienia sądu lub do określonej daty. (Jeżeli nakaz obowiązuje „do wydania kolejnego postanowienia”, nie zostanie zniesiony w przypadku wydania wyroku sądu, ale wyłącznie w sytuacji, gdy sąd wyda postanowienie jednoznacznie lub w dorozumiany sposób znoszące nakaz).

Nakaz tymczasowy wydany bez przekazania pozwanemu powiadomienia obowiązuje zazwyczaj przez określony czas, rzadko dłużej niż 7 dni – jego przedłużenie wymaga wydania kolejnego postanowienia przez sąd. Wydając nakaz bez powiadamiania pozwanego, sąd wyznacza z reguły termin rozprawy (*return date*), na której pozwany może się stawić i zakwestionować postanowienie o przedłużeniu nakazu. Standardowy nakaz zabezpieczenia zawiera informacje wskazujące, że ma on zastosowanie do dnia rozprawy lub do chwili wydania kolejnego postanowienia.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Pozwany lub dowolna osoba trzecia, na których nakaz tymczasowy wywiera bezpośredni wpływ, może w dowolnej chwili zwrócić się do sądu o zmianę lub uchylenie postanowienia o wydaniu nakazu (przy czym z wniesieniem zażalenia na postanowienie o wydaniu nakazu przeszukania, który został już wykonany, należy zasadniczo poczekać do chwili przeprowadzenia rozprawy). Pozwany nie ma obowiązku czekać z wniesieniem zażalenia na postanowienie wydane bez powiadomienia do dnia rozprawy. Pozwany ma obowiązek powiadomić reprezentujących powoda prawników (*solicitors*) o zamiarze wniesienia zażalenia z wyprzedzeniem. Zażalenie z reguły wnosi się do sądu, który wydał postanowienie, przy czym często rozpoznaje je ten sam sędzia.

Przesłanki uzasadniające wniesienie zażalenia przez pozwanego obejmują: niespełnienie jednego z warunków przewidzianych w postanowieniu, istotną zmianę okoliczności skutkującą bezpodstawnością postanowienia, opresyjny charakter postanowienia, nieuzasadnioną ingerencję w prawa osób trzecich niemających związku ze sprawą oraz zwłokę powoda w dochodzeniu roszczenia. Jeżeli nakaz wydano bez powiadomienia pozwanego, przesłanki uzasadniające jego uchylenie lub zmianę obejmują również niewywiązanie się przez powoda z obowiązku poinformowania sądu o istotnych okolicznościach faktycznych przy składaniu wniosku o wydanie

nakazu oraz przedstawienie niewystarczających dowodów uzasadniających zastosowanie środka tymczasowego bez powiadomienia pozwanego.

Jeżeli sąd uchyli nakaz, pozwany ma prawo powołać się na zobowiązanie powoda do zapłaty odszkodowania i dochodzić takiego odszkodowania. Sąd nakaże przeprowadzenie „postępowania w przedmiocie odszkodowania”, aby oszacować szkodę poniesioną przez pozwanego, przy czym takie postępowanie może zostać odroczone do chwili przeprowadzenia rozprawy lub przeprowadzone w późniejszym terminie.

Sąd jest również uprawniony do uchylenia lub zmiany postanowień dotyczących płatności zaliczkowych i zabezpieczenia na poczet kosztów, a także do wydania postanowienia o zwrocie całości lub części środków pieniężnych przekazanych na podstawie nakazu.

Powiązane strony

[Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

■ Ostatnia aktualizacja: 30/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.